

คำถาม-ชงคำตอบ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 1

ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณต๋อยชลบุรีส่งให้ครับ

คำถาม

ขอขอบคุณมา ณ ที่นี้..noom

นายสีเป็นคนสัญชาติลาว เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2534 โดยมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ และได้ขอกู้เงินจากนายบิลคนสัญชาติอังกฤษหนึ่งล้านบาทโดยทำสัญญากู้ฉบับลงวันที่ 1 สิงหาคม 2534 ก้นที่บ้านของนายสี ต่อมานายสีเดินทางไปต่างประเทศพร้อมนายบิลโดยอากาศยานไทย ขณะที่อากาศยานดังกล่าวบินอยู่เหนือเขตประเทศอินเดีย เกิดได้เถียงเรื่องเงินกู้ นายสีได้ทำร้ายนายบิลได้รับบาดเจ็บ หลังจากนั้นนายสีย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ประเทศสิงคโปร์ และผิดนัดไม่ชำระเงินกู้ ดังนี้หากนายบิลประสงค์จะยื่นฟ้องนายสีในวันที่ 16 เมษายน 2535 ขอให้ชำระเงินกู้คดีหนึ่ง และให้ใช้ค่าเสียหายจากการละเมิดที่ถูกทำร้ายเป็นอีกคดีหนึ่ง นายบิลจะต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลใด

คำตอบ

คดีฟ้องขอให้ชำระหนี้เงินกู้ นั้น ขณะที่ฟ้องนายสีมีภูมิลำเนาอยู่ประเทศสิงคโปร์ ไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร แต่นายสีเคยมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดสมุทรปราการมาก่อน และเป็นระยะเวลาภายในกำหนด 2 ปี ก่อนคำเสนอฟ้อง นายบิลจึงยื่นฟ้องขอให้ชำระเงินกู้ต่อศาลที่นายสีเคยมีภูมิลำเนาในประเทศไทยได้ ซึ่งกรณีนี้ได้แก่ศาลจังหวัดสมุทรปราการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4(1) ประกอบด้วย 3(2) (ก) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2534

ส่วนคดีฟ้องขอให้ใช้ค่าเสียหายจากการละเมิด เป็นคดีที่ไม่เกี่ยวพันกันกับคดีฟ้องขอให้ชำระเงินกู้ และมูลคดีเกิดขึ้นในอากาศยานไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักร นายบิลจึงต้องยื่นฟ้องต่อศาลแพ่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 3(1) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2534

คำถาม

จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดตราด ขับรถยนต์ชนรถยนต์ของโจทก์เสียหายเป็นเงิน 50,000 บาท ที่จังหวัดระยอง โจทก์มีความประสงค์จะยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดจังหวัดระยอง การพิจารณาในศาลจังหวัดระยองจะเป็นการสะดวก โจทก์จึงยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดระยองพร้อมกับยื่นคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถา โดยไม่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตฟ้องเสียก่อน จำเลยไม่ได้โต้แย้งคัดค้านศาลจังหวัดระยองได้ไต่สวนคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาแล้วมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา

- (ก) ในระหว่างการพิจารณา ศาลจังหวัดระยองเห็นว่า โจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดระยอง โดยไม่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตจากศาลก่อนจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องของโจทก์ได้หรือไม่
- (ข) ศาลจังหวัดระยองได้ทำการพิจารณางานเสร็จสำนวน แล้วพิพากษาให้จำเลยแพ้คดี จำเลยจะยกข้อที่โจทก์ไม่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตฟ้องนั้นต่อศาลอุทธรณ์ได้หรือไม่

คำตอบ

- (ก) ในเรื่องเขตอำนาจศาล ตามปัญหาข้อนี้ต้องเป็นไปตามมาตรา 4(1) เพราะเป็นการเสนอคดีเป็นคำฟ้องซึ่งโจทก์มีสิทธิเลือกฟ้องได้ 2 ศาล คือศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลและศาลที่มูลคดีเกิดในเขตศาลก็ได้
- (ข) ตามข้อเท็จจริงจามคำถามข้อนี้ โจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นศาลมูลคดีเกิดได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากศาลจังหวัดระยองก่อน

คำถาม

โจทก์ฟ้องขอบังคับให้จำเลยชดใช้เงินจำนวน 1,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ เจ็ดต่อปี และค่าเสียหายอีกเดือนละ 50,000 บาท นับตั้งแต่ฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จให้โจทก์ จำเลย ให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย โจทก์เสียหายไม่เกิน 150,000 บาท ฟ้อง โจทก์เกี่ยวกับค่าเสียหายเคลื่อนคลุม ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นได้ชี้สองสถานและกำหนดวันนัดสืบ พยานโจทก์วันที่ 12 ธันวาคม 2532 คู่ความทราบนัดต่อมาวันที่ 11 ธันวาคม 2532 ทนายโจทก์ยื่นคำ ร้องระบุพยานวันที่ทราบนัด ต่อมาวันที่ 11 ธันวาคม 2532 ทนายโจทก์ยื่นบัญชีระบุพยาน วันที่ 12 ธันวาคม 2532 ทนายโจทก์ยื่นคำร้องว่า ตัวโจทก์ป่วย ขอเลื่อนการพิจารณา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่ อนุญาตให้ยื่นบัญชีระบุพยาน โจทก์ และมีคำสั่งต่อไปว่า โจทก์มิได้ยื่นบัญชีระบุพยาน จึงสันนิษฐานว่า โจทก์จะนำพยานเข้าสืบ ไม่มีเหตุขอเลื่อนการสืบพยาน ให้ยกคำร้อง จำเลยไม่สืบพยาน ศาลจึง พิพากษายกฟ้อง ดังนี้ท่านเห็นว่าคำสั่งศาลที่ยกคำร้องโจทก์กรณีขอเลื่อนการสืบพยานชอบด้วย กฎหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ

วันที่ 12 ธันวาคม 2532 เป็นวันนัดสืบพยาน ทนายโจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนการพิจารณาอ้าง ว่าโจทก์ป่วย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 40 บัญญัติว่าถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีเหตุจำเป็นที่จะต้องขอเลื่อนการนั่งพิจารณาคดีต่อไป โดยเสนอคำขอในวันนั้นหรือก่อนวันนั้น ศาล จะสั่งให้เลื่อนต่อไปก็ได้ ดังนี้ การสั่งให้เลื่อนการพิจารณาหรือไม่ศาลต้องพิจารณาที่เหตุแห่งการขอ เลื่อนการพิจารณาของโจทก์ว่า ตัวโจทก์ป่วยจนไม่สามารถมาศาลได้หรือไม่ การที่โจทก์ไม่ได้ยื่น บัญชีระบุพยานไว้ จึงมีสาเหตุที่จะนำมาพิจารณาว่าควรหรือไม่ควรอนุญาตให้เลื่อนคดี ดังนั้น คำสั่ง ที่ยกคำร้องขอเลื่อนการพิจารณาของโจทก์โดยอ้างเหตุผลว่าโจทก์มิได้ยื่นบัญชีระบุพยาน จึงสัน นิษฐานที่จะนำพยานเข้าสืบ ไม่มีเหตุขอเลื่อนการสืบพยาน จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 994/2532)

คำถาม

นายเชิดเป็นคนสัญชาติไทยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ได้เป็นโจทก์ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่ง ขอให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากการเป็นสามีภรรยา กับนางยูกีซึ่งเป็นคนสัญชาติญี่ปุ่น และขณะที่ยื่นฟ้องนางยูกีได้เดินทางออกจากประเทศไทยไปมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น โดยนายเชิดอ้างเหตุว่านางยูกีได้ทำร้ายร่างกายนายเชิดจนบาดเจ็บสาหัสที่บ้านในกรุงเทพฯ แล้วละทิ้งนายเชิดไปเป็นเวลากว่าหนึ่งปีแล้ว และขอให้ศาลแพ่งส่งหมายเรียกไปให้จำเลย ณ ประเทศญี่ปุ่น ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 34 ดังนี้ศาลแพ่งจะรับฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาและสั่งให้ส่งหมายเรียกไปให้จำเลย ณ ประเทศญี่ปุ่นตามคำขอของนายเชิดได้หรือไม่

คำตอบ

การฟ้องขอหย่าเป็นการฟ้องคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน จึงต้องเสนอคำฟ้องต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4(2) เมื่อปรากฏว่านางยูกีจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งนอกอำนาจเขตศาลแพ่ง ศาลแพ่งจึงจะรับคำฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณาไม่ได้ แม้มูลคดีนี้จะเกิดในเขตของศาลแพ่งก็ตาม

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4(3) ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีต่อศาลซึ่งตนมีภูมิลำเนาอยู่ได้ ก็จะต้องปรากฏว่าลูกหนี้ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวคดีนี้ไม่ปรากฏว่าลูกหนี้หรือจำเลยได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดี กรณีจึงไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะฟ้องคดีต่อศาลแพ่งได้ตามมาตรา 4(3) เช่นเดียวกัน

เมื่อศาลแพ่งรับคำสั่งฟ้องของโจทก์ไว้ไม่ได้ ศาลก็จะสั่งให้ส่งหมายเรียกไปให้จำเลย ณ ประเทศญี่ปุ่นตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 34 ดังที่โจทก์ขอหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 786/2524)

(๑) โจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยได้ 2 ศาล คือต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล ไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่ามูลคดีเกิดในเขตอำนาจศาลแพ่ง โจทก์ก็ฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่งได้ แม้จำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นก็ตาม เมื่อศาลแพ่งรับฟ้องไว้แล้วศาลแพ่งก็ต้องดำเนินการไปตามบทบัญญัติมาตรา 34 ต่อไป

คำถาม

ศาลจังหวัดนนทบุรีพิพากษาให้จำเลยในคดีแพ่งเรื่องหนึ่งชำระหนี้ให้โจทก์ จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา ศาลจังหวัดนนทบุรีจึงออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดที่ดินของจำเลยที่อยู่ในเขตศาลจังหวัดปทุมธานี และได้แต่งตั้งให้ศาลจังหวัดปทุมธานีดำเนินการบังคับคดีแทน เจ้าพนักงานบังคับคดีของศาลจังหวัดปทุมธานีจึงได้ไปยึดที่ดินของจำเลยนำมาขายทอดตลาดและยังไม่ได้ส่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไปให้ศาลจังหวัดนนทบุรี ความปรากฏขึ้นว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ได้แจ้งให้จำเลยทราบวันขายทอดตลาดซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ถ้าจำเลยประสงค์จะร้องต่อศาลเพื่อขอให้สั่งเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ไม่ชอบนั้นจำเลยจะยื่นคำร้องได้ที่ศาลใด

คำตอบ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 7 (2) บรรดาคำฟ้องและคำขอที่เสนอเกี่ยวเนื่องกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้เสนอต่อศาลที่ระบุไว้ตามมาตรา 302 คือ ศาลที่ได้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นในชั้นต้น ดังนั้นจำเลยจึงชอบที่จะยื่นคำร้องดังกล่าวได้ที่ศาลจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นศาลที่ได้ชี้ขาดตัดสินคดีนี้ ตามนัยแห่งบทกฎหมายดังกล่าว (คำพิพากษาฎีกาที่ 1219/2529)

อนึ่ง คดีนี้ศาลจังหวัดนนทบุรีได้ออกหมายบังคับคดีส่งไปให้ศาลจังหวัดปทุมธานีดำเนินการบังคับคดีแทน และศาลจังหวัดปทุมธานียังไม่ได้ส่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไปให้ศาลจังหวัดนนทบุรี จำเลยจึงอาจยื่นคำร้องดังกล่าวที่ศาลจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นที่ได้รับแต่งตั้งให้บังคับคดีแทนได้อีกศาลหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1990/2515 และที่ 1219/2519)

คำถาม

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระเงินตามสัญญาเงินกู้ ระหว่างการพิจารณา นายจำเลยตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับโจทก์ โดยขอผ่อนชำระเป็นงวด หากผิดนัดงวดหนึ่งงวดใด ยอมให้โจทก์บังคับคดีได้ทันที ศาลพิพากษาตามยอม ต่อมาจำเลยผิดนัด โจทก์ขอหมายบังคับคดี และนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์ของจำเลย จำเลยยื่นคำร้องเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2538 ว่า จำเลยไม่เคยรับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง จำเลยเพิ่งทราบว่าถูกฟ้องเมื่อถูกยึดทรัพย์ในวันที่ 27 มีนาคม 2538 หลังจากที่จำเลยไปตรวจดูสำเนาคดีนี้ที่ศาลในวันที่ 28 มีนาคม 2538 จึงทราบว่ามิใช่ แอบอ้างว่าจำเลยได้แต่งตั้งให้ทนายจำเลยดำเนินคดีแทนซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะลายมือชื่อในใบ แต่งทนายเป็นลายมือชื่อปลอม ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้จำเลยไปทำงานที่ต่างประเทศ ตามรายงาน เจ้าหน้าที่ผู้ส่งหมายบันทึกว่าจำเลยเซ็นรับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องด้วยตนเองก็ไม่เป็นความจริง ขอให้ศาลถอนกระบวนการพิจารณาที่ดำเนินมาเสียทั้งหมด

ถ้าท่านเป็นศาล จะสั่งรับคำร้องของจำเลยไว้ไต่สวนหรือไม่

คำตอบ

ตามคำร้องขอจำเลยเป็นกรณีที่จำเลยอ้างว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นไม่ถูกต้อง ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหากข้อเท็จจริงเป็นดังที่จำเลยกล่าวอ้าง การที่ทนายจำเลยตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับโจทก์และศาลชั้นต้นพิพากษาตามยอมนั้น กระบวนการพิจารณาและคำพิพากษตามยอมจึงเป็นการพิจารณาที่ผิดระเบียบ แม้คดีนี้ศาลชั้นต้นจะได้มีการพิพากษาแล้วก็ตาม แต่เมื่อจำเลยซึ่งเป็นคู่ความฝ่ายที่เสียหายเพิ่งจะมาทราบข้อความหรือพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างของการผิดระเบียบนั้น ภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยก็ยังมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นให้เพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ดำเนินไปโดยผิดระเบียบนั้นเสียได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 วรรคแรก ส่วนบทบัญญัติมาตรา 27 วรรคสอง ที่กำหนดว่าการร้องขอให้ศาลเพิกถอนกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบจะต้องยื่นต่อศาลก่อนมีคำพิพากษานั้น ใช้บังคับเฉพาะกรณีที่คู่ความฝ่ายที่เสียหายได้ทราบข้อความหรือพฤติการณ์ อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างของการผิดระเบียบ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเท่านั้น กรณีของจำเลยจึงยื่นคำร้องดังกล่าวหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาคดีได้ ศาลชั้นต้นจะต้องมีคำสั่งรับคำร้องของจำเลยไว้ไต่สวนต่อไป (คำพิพากษาฎีกาที่ 320/2536 และ 321/2536)

คำถาม

นายโกเบเป็นชาวญี่ปุ่นและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มีข้อพิพาทกับนายสมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2534 นายโกเบเดินทางมาพักอยู่ที่กรุงเทพมหานคร นายสมจึงยื่นฟ้องนายโกเบที่ศาลแพ่งและขอให้ส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกด้วยการประกาศทางหนังสือพิมพ์ ศาลแพ่งอนุญาตให้ประกาศทางหนังสือพิมพ์ 15 วัน ได้มีการประกาศตั้งแต่วันที่ 4 ถึง 18 มีนาคม 2534 นายโกเบทราบทางหนังสือพิมพ์ว่าตนถูกฟ้องเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2534 นายโกเบได้เดินทางออกจากประเทศไทยโดยไม่ยื่นคำให้การภายในกำหนด โจทก์จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งว่า จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การและให้สืบพยาน โจทก์ไปฝ่ายเดียว ดังนี้ ศาลแพ่งจะต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องและเกี่ยวกับคดีนี้อย่างไร

คำตอบ

ตามปัญหา เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับด้วยหนี้เหนือบุคคลระหว่างเจ้าหนี้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยกับลูกหนี้ที่ไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยแต่ได้เข้ามาในประเทศไทยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 4(3) นายสมมีสิทธิฟ้องนายโกเบได้ แต่ศาลแพ่งจะดำเนินคดีต่อไปได้ต่อเมื่อส่งหมายเรียกให้แก่ลูกหนี้ในประเทศไทยแล้ว

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ได้มีการส่งหมายเรียกให้นายโกเบโดยประกาศทางหนังสือพิมพ์ 15 วัน ตั้งแต่วันที่ 4 ถึง 18 มีนาคม 2534 แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 79 วรรคสอง การส่งหมายเรียกโดยประกาศทางหนังสือพิมพ์ให้มีผลใช้ได้ต่อเมื่อกำหนดเวลา 15 วันหรือระยะเวลาอันยาวนานกว่านั้นตามที่ศาลเห็นสมควรได้ล่วงพ้นไปแล้ว ดังนั้นการที่จะถือว่าได้ส่งหมายเรียกให้แก่ นายโกเบได้ก็ต่อเมื่อนายโกเบได้อยู่ในประเทศไทยครบ 15 วัน นับแต่วันประกาศทางหนังสือพิมพ์แล้ว ปรากฏว่านายโกเบเดินทางออกจากประเทศไทยเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2534 ก่อนครบ 15 วัน จึงไม่ได้ถือว่านายโกเบได้รับหมายเรียกในประเทศไทยแล้ว (เทียบเท่าคำพิพากษาฎีกาที่ 1990/2511) เมื่อจำเลยไม่ได้รับหมายเรียกในประเทศไทย ศาลแพ่งจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ แม้จำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การภายในกำหนด ศาลแพ่งก็จะมีคำสั่งว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การและให้สืบพยานโจทก์ไปฝ่ายเดียวไม่ได้ จึงต้องมีคำสั่งยกคำร้อง และเมื่อไม่สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ ศาลแพ่งต้องมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

คำถาม

บริษัท โพรธิทอง จำกัด ได้รับอนุญาตจากทางการให้ประกอบการขนส่งด้วยรถยนต์โดยสารในเส้นทางจากอำเภอโพธิ์ทองถึงจังหวัดอ่างทองแต่ผู้เดียว นายแสบกับพวกได้นำรถยนต์โดยสารมารับส่งคนโดยสารทับเส้นทางดังกล่าว เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ได้จับกุมนายแสบกับพวกมาเปรียบเทียบปรับแล้วปล่อยตัวไป นายแสบกับพวกรวมทั้งลูกจ้างจำนวนหลายสิบคนจึงมาประท้วงที่กรมตำรวจ กรมตำรวจเห็นว่าจะมีปัญหาในเรื่องมวลชนจึงมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ผ่อนผันการจับกุม นายแสบกับพวกจึงกลับไปและนำรถยนต์โดยสารรับส่งคนโดยสารเช่นเดิมอีก บริษัท โพรธิทอง จำกัด จึงร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ขอให้จับกุม แต่เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ไม่จับกุมอ้างว่ามีคำสั่งของกรมตำรวจให้ผ่อนผันการจับกุม บริษัท โพรธิทอง จำกัด จึงฟ้องต่อกรมตำรวจศาลจังหวัดอ่างทองว่าคำสั่งดังกล่าวผิดกฎหมาย ทำให้โจทก์เสียหายขาดรายได้จากการนี้ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวจำเลยให้การต่อสู้ว่าจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร ศาลจังหวัดอ่างทองไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้และการที่จำเลยมีคำสั่งดังกล่าวเป็นดุลพินิจของจำเลยที่สั่งแก่เจ้าพนักงานตำรวจไม่เป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ดังนี้ ท่านเห็นว่าข้อต่อสู้ของจำเลยฟังได้หรือไม่

คำตอบ

ข้อต่อสู้ของจำเลยประการแรกเป็นการต่อสู้เรื่องเขตอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4(1) โจทก์อาจเสนอคดีต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล ความเสียหายที่โจทก์ได้รับการกระทำของจำเลยเกิดขึ้นในเขตจังหวัดอ่างทอง ถือว่ามูลคดีเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลจังหวัดอ่างทอง โจทก์จึงยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดอ่างทองได้

ข้อต่อสู้ประการที่สองเป็นเรื่องอำนาจฟ้อง ตามคำฟ้องของโจทก์อ้างว่าคำสั่งของจำเลยมิชอบด้วยกฎหมายทำให้โจทก์เสียหาย การที่จำเลยมีคำสั่งผ่อนผันการจับกุมนายแสบกับพวกที่นำรถโดยสารมาวิ่งทับเส้นทางของโจทก์ อันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและทำให้โจทก์ผู้ได้รับอนุญาตจากทางการแต่ผู้เดียวขาดรายได้ นั้น เป็นการสั่งที่มีผลให้เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมีหน้าที่จับกุมนายแสบกับพวกละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ถือได้ว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ในอันที่จะได้รับการระงับความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 (คำพิพากษาฎีกาที่ 101/2515)

คำถาม

ศาลจังหวัดนนทบุรีพิพากษาให้จำเลยในคดีแพ่งเรื่องหนึ่งชำระหนี้ให้โจทก์ จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา ศาลจังหวัดนนทบุรีจึงออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดที่ดินของจำเลยที่อยู่ในเขตศาลจังหวัดปทุมธานีและได้แต่งตั้งให้ศาลจังหวัดปทุมธานีดำเนินการบังคับคดีแทน เจ้าพนักงานบังคับคดีของศาลจังหวัดปทุมธานีจึงได้ไปยึดที่ดินของจำเลยนำมาขายทอดตลาดและยังไม่ได้ส่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไปให้ศาลจังหวัดนนทบุรี ความปรากฏขึ้นว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ได้แจ้งให้จำเลยทราบวันขายทอดตลาดซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ถ้าจำเลยประสงค์จะร้องต่อศาลเพื่อขอให้สั่งเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ไม่ชอบนั้นจำเลยจะยื่นคำร้องได้ที่ศาลใด

คำตอบ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 7 (2) บรรดาคำฟ้องและคำขอที่เสนอเกี่ยวเนื่องกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้เสนอต่อศาลที่ระบุไว้ตามมาตรา 302 คือ ศาลที่ได้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นในชั้นต้น ดังนั้นจำเลยจึงชอบที่จะยื่นคำร้องดังกล่าวได้ที่ศาลจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นศาลที่ได้ชี้ขาดตัดสินคดีนี้ ตามนัยแห่งบทกฎหมายดังกล่าว (คำพิพากษาฎีกาที่ 1219/2529)

อนึ่ง คดีนี้ศาลจังหวัดนนทบุรีได้ออกหมายบังคับคดีส่งไปให้ศาลจังหวัดปทุมธานีดำเนินการบังคับคดีแทน และศาลจังหวัดปทุมธานียังไม่ได้ส่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไปให้ศาลจังหวัดนนทบุรี จำเลยจึงอาจยื่นคำร้องดังกล่าวที่ศาลจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นที่ได้รับแต่งตั้งให้บังคับคดีแทน ได้อีกศาลหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1990/2515 และที่ 1219/2519)

คำถาม

ก. โจทก์ฟ้องว่านายน้อยเจ้ามรดกเป็นเจ้าของที่ดินร่วมกับจำเลย 1 แปลง โจทก์เป็นบุตรของนายน้อยมีสิทธิรับมรดกแต่ผู้เดียว ขอบังคับให้จำเลยแบ่งที่ดินแก่โจทก์ครึ่งหนึ่ง จำเลยให้การว่านายน้อยได้ทำพินัยกรรมยกที่ดินให้จำเลยทั้งหมด โจทก์ไม่มีสิทธิขอแบ่ง ระหว่างพิจารณา ศาลอนุญาตให้โจทก์ส่งพินัยกรรมไปให้กองพิสูจน์หลักฐานกรมตำรวจพิสูจน์ จำเลยคัดค้านว่าโจทก์ไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยานและไม่ได้ระบุชื่อผู้เชี่ยวชาญไว้ จำเลยไม่มีโอกาสซักค้านผู้ตรวจเอกสารทำให้จำเลยเสียเปรียบ ถ้าความจริงเป็นดังที่จำเลยคัดค้านคำสั่งของศาลจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ข. โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกระทำผิดฐานปลอมเอกสาร ระหว่างพิจารณาโจทก์นำนายตีเข้าเบิกความโดยอ้างส่งบันทึกของนายน้ำที่บันทึกเป็นภาษาจีนและคำแปลเป็นภาษาไทยที่นายตีแปลไว้ในชั้นสอบสวนเพื่อให้นายตีรับรอง จำเลยโต้แย้งว่าโจทก์นำสืบไม่ชอบเพราะ โจทก์ไม่ได้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่นายตีเบิกความ ดังนี้ ข้อโต้แย้งของจำเลยฟังขึ้นหรือไม่

คำตอบ

ก. การที่ศาลมีคำสั่งให้ส่งพินัยกรรมไปตรวจพิสูจน์ก็เนื่องจากศาลเห็นเป็นการจำเป็นและสมควรที่จะต้องตั้งผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของศาลที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 99 ไม่เกี่ยวกับโจทก์ จึงไม่ต้องให้โจทก์ยื่นบัญชีระบุพยานอ้างชื่อผู้เชี่ยวชาญ คำสั่งของศาลจึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 58/2531)

ข. การนำสืบของโจทก์เป็นการนำสืบว่า นายน้ำได้บันทึกข้อความไว้ว่าอย่างไรและจำเป็นต้องส่งคำแปลเป็นภาษาไทยตามนัย ป.วิ.พ. มาตรา 46 วรรคสาม ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 การที่โจทก์นำนายตีมาเบิกความก็เพื่อให้ยืนยันว่าได้แปลบันทึกนั้นไว้จริง หากใช้เบิกความในฐานะผู้ชำนาญการพิเศษทางภาษาจีน เพื่อให้แสดงความเห็นใดต่อศาลไม่ กรณีไม่ต้องด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 243 โจทก์จึงไม่ต้องส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนที่นายตีเบิกความ ข้อโต้แย้งของจำเลยฟังไม่ขึ้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 744/2521)

คำถาม

นายมิ่งซื้อรถจักรยานยนต์แล้วเอาประกันภัยรถดังกล่าวไว้กับบริษัท โชคดีประกันภัย จำกัด หลังจากนั้นนายมิ่งจ้างนายแมนเป็นผู้ขนส่งรถจักรยานยนต์มาส่งให้แก่นายมิ่ง ระหว่างทาง รถจักรยานยนต์สูญหาย

นายมิ่งฟ้องนายแมนให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น บริษัท โชคดี ประกัน จำกัด ร้องสอดเข้ามาแทนที่นายมิ่ง อ้างว่านายมิ่งทำสัญญาประกันภัยไว้กับ บริษัท ฯ ผู้ร้องแทนบริษัท ฯ ผู้ร้องขอใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่นายมิ่งแล้ว บริษัท ฯ ผู้ร้องจึงเป็นผู้รับช่วงสิทธิของนายมิ่ง ศาลชั้นต้นอนุญาต เมื่อเสร็จการพิจารณาแล้ว ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง นายมิ่งและบริษัท ฯ ผู้ร้องอุทธรณ์ นายแมนแก้อุทธรณ์ว่านายมิ่งไม่มีสิทธิอุทธรณ์เพราะศาลชั้นต้นอนุญาตให้บริษัท ฯ ผู้ร้องเข้าแทนที่นายมิ่งแล้ว ดังนี้ คำแก้อุทธรณ์ของนายแมนฟังขึ้นหรือไม่

คำตอบ

คำแก้อุทธรณ์ของนายแมนฟังไม่ขึ้น (ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 บุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่คู่ความอาจเข้ามาเป็นคู่ความได้ด้วยการร้องสอดด้วยความสมัครใจของเพราะตนมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีนั้น และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 58 วรรคสอง ห้ามมิให้ผู้ใดร้องสอดที่ได้เป็นคู่ความตามมาตรา 57 (2) ใช้สิทธิอย่างอื่นนอกจากสิทธิที่มีอยู่แก่คู่ความฝ่ายซึ่งตนเข้าเป็นโจทก์ร่วมหรือจำเลยร่วมในชั้นพิจารณาเมื่อตนร้องสอด แต่ถ้าศาลได้อนุญาตให้เข้าแทนที่โจทก์หรือจำเลยเดิม ผู้ร้องสอดจึงมีฐานะเสมอด้วยคู่ความที่ตนเข้าแทน ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้บริษัท โชคดี ประกันภัย จำกัด เข้าแทนที่นายมิ่งนั้น จึงเป็นการอนุญาตให้บริษัท ฯ ผู้ร้องมีสิทธิดำเนินกระบวนการพิจารณาเช่นเดียวกับนายมิ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 วรรคสอง ส่วนนายมิ่งมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร ก็คงมีอยู่เช่นนั้นและต้องผูกพันโดยคำพิพากษาของศาลทุกประการ ฉะนั้นนายมิ่งจึงมีสิทธิอุทธรณ์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2604/2529)

คำถาม

นายพุดเป็นโจทก์ฟ้องนายเอกจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกจ้างของนายโท จำเลยที่ 2 ว่าขั้บรณคดี
นายพุดโดยประมาท อันเป็นการกระทำละเมิดในทางการที่จ้างของนายโท ซึ่งเป็นนายจ้าง และ
บริษัทมั่นคงประกันภัย จำกัด จำเลยเลขที่ 3 เป็นผู้รับประกันภัยรถยนต์คันที่จำเลยที่ 1 ขับ ให้ร่วม
กันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในมูลละเมิดแก่โจทก์ ปรากฏว่าส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยที่
1 ไม่ได้ โจทก์ยื่นคำบอกกล่าวขอถอนฟ้องจำเลยที่ 1 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต ส่วนจำเลยที่ 2 ศาล
ชั้นต้นมีคำสั่งว่าขาดนัดยื่นคำให้การ บริษัทมั่นคงประกันภัย จำกัด จำเลยที่ 3 ยื่นคำให้การขอให้ยก
ฟ้องและยื่นคำร้องมาพร้อมกับคำให้การขอให้ศาลหมายเรียกนายเอกและนายโทเข้ามาเป็นจำเลย
ร่วม โดยอ้างเหตุผลเข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 57 (3)

ดังนั้น ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องของจำเลยที่ 3 ได้หรือไม่

คำตอบ

การเข้ามาเป็นคู่ความโดยการร้องสอด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา
57 ใ้คั้นั้น ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอเข้ามาเองด้วยความสมัครใจหรือด้วยถูกหมายเรียกให้เข้ามาในคดี
ก็จะต้องเข้ามานั้นจะต้องเป็นบุคคลภายนอกคดี กรณีนายเอกจำเลยที่ 1 เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต
ให้โจทก์ถอนฟ้องไปแล้ว ย่อมถือว่านายเอกเป็นบุคคลภายนอกมิได้เป็นคู่ความในคดีอีกต่อไป
จำเลยที่ 3 จึงขอให้ศาลหมายเรียกนายเอกเข้ามาเป็นจำเลยร่วมได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 57 (3) (คำพิพากษาฎีกาที่ 679/2506)

ส่วนกรณีนายโทจำเลยที่ 2 แม้นายโทขาดนัดยื่นคำให้การ แต่นายพุดโจทก์ก็ยังดำเนินคดี
กับนายโทต่อไป จึงถือไม่ได้ว่านายโทเป็นบุคคลภายนอกคดี จำเลยที่ 3 จะขอให้ศาลหมายเรียกนาย
โทเข้ามาเป็นจำเลยร่วมอีกไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5463/2534)

ดังนั้น ศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งอนุญาตให้เรียกนายเอกเข้ามาเป็นจำเลยร่วม กับมีคำสั่ง
ให้ยกคำร้องที่ขอให้หมายเรียกนายโทเข้ามาเป็นจำเลยร่วม

คำถาม

นายสมเป็นโจทก์ฟ้องขับไล่ นายสีจำเลยออกจากที่ดินและตึกพิพาท พร้อมเรียกค่าเสียหาย อ้างว่าเป็นเจ้าของที่ดินพร้อมตึกพิพาท จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลชั้นต้นสั่งนัดสืบพยานโจทก์ไปฝ่ายเดียว ก่อนสืบพยานนางเขียวผู้ยื่นคำร้องว่าผู้ร้องเป็นมารดาของนายสีจำเลย ผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและตึกพิพาท เป็นผู้ให้จำเลยซึ่งเป็นบุตรเข้าอาศัยในที่ดินและตึกพิพาท จึงขอเข้าเป็นจำเลยเพื่อสงวนสิทธิของผู้ร้อง โดยจะยื่นคำให้การเข้ามาภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนด โจทก์ยื่นคำแถลงคัดค้านว่าผู้ร้องจะใช้สิทธิในทางที่ขัดกับสิทธิที่จำเลยมีอยู่ไม่ได้ เมื่อจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ขอบที่ศาลชั้นต้นจะยกคำร้อง ถ้าท่านเป็นศาลชั้นต้นจะสั่งคำร้องนี้อย่างไร

คำตอบ

นายเขียวผู้ร้องสอดอ้างว่าที่ดินและตึกพิพาทและเป็นของผู้ร้องสอด เพื่อรักษาสงวนสิทธิของผู้ร้องสอด เป็นเรื่องที่ผู้ร้องสอดตั้งข้อพิพาทเข้ามาเพื่อต่อสู้คดีกับโจทก์ ถือได้ว่าเป็นการร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (1) ผู้ร้องสอดมีสิทธิเสมือนหนึ่งว่าตนได้ฟ้องหรือถูกฟ้องเป็นคดีเรื่องใหม่ ตามมาตรา 58 วรรคหนึ่ง ฉะนั้น ข้อห้ามตามมาตรา 58 วรรคสอง ที่ห้ามมิให้ผู้ใดร้องสอดที่ได้เป็นคู่ความตามมาตรา 57 (2) ใช้สิทธิในทางที่ขัดกับสิทธิของโจทก์หรือจำเลยเดิม จึงไม่อาจนำมาใช้แก่ผู้ร้องสอดในคดีนี้ แม้จำเลยจะขาดนัดยื่นคำให้การ ผู้ร้องสอดก็ยังมีสิทธิร้องสอดและยื่นคำให้การได้ ศาลชั้นต้นชอบที่จะตั้งอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความฝ่ายที่ 3 ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 172/2520)

คำถาม

สำนวนแรก โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองให้ชำระหนี้ตามสัญญาคู่และสัญญาค้ำประกันเป็นเงิน 16,000 บาท จำเลยที่ 1 ให้การว่า ได้ทำสัญญาคู่เงิน และจำเลยที่ 2 ให้การว่า ได้ทำการค้ำประกันตามฟ้องจริงแต่จำเลยที่ 1 ได้รับเงินจากโจทก์เพียง 10,000 บาท เหตุที่จำนวนเงินในสัญญาคู่เป็น 16,000 บาท เพราะโจทก์นำดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไปรวมเข้าด้วย

สำนวนหลัง โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ฝากโทรทัศน์หนึ่งเครื่องราคา 10,000 บาท ไว้กับจำเลย ต่อมาโจทก์ขอคืน จำเลยไม่ยอมคืน ขอให้บังคับจำเลยคืนโทรทัศน์แก่โจทก์ จำเลยให้การว่าไม่เคยรับฝาก แต่เคยซื้อโทรทัศน์จากโจทก์ราคา 8,000 บาท และได้ชำระราคาให้โจทก์แล้ว

ให้วินิจฉัยว่าถ้าโจทก์ฟ้องทั้งสองสำนวนแถลงว่าไม่คิดใจสืบพยานหลักฐาน ศาลจะพิพากษาคดีทั้งสองสำนวนนี้อย่างไร

คำตอบ

สำนวนแรก คดีมีประเด็นว่าจำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่โจทก์หรือไม่ คำให้การของจำเลยทั้งสองที่ว่า จำเลยที่ 1 ได้ทำสัญญาคู่เงินและจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกันตามฟ้องจริงแต่จำเลยที่ 1 ได้รับเงินจากโจทก์เพียง 10,000 บาท เหตุที่จำนวนเงินในสัญญาคู่เงินเป็น 16,000 บาท เพราะโจทก์นำดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไปรวมเข้าด้วยนั้น เป็นการกล่าวอ้างว่าหนี้ตามสัญญาบางส่วนไม่สมบูรณ์ มิใช่เป็นเรื่องที่กล่าวอ้างว่าสัญญาปลอม จำเลยทั้งสองมีหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงที่ตนกล่าวอ้าง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84 เมื่อโจทก์จำเลยไม่สืบพยาน จำเลยทั้งสองยอมเป็นฝ่ายแพ้คดี ศาลต้องพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้เงินคู่ตามฟ้องแก่โจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2004/2523)

สำนวนหลัง คดีมีประเด็นว่าโทรทัศน์เป็นของโจทก์หรือจำเลย อันเป็นการโต้เถียงกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ เมื่อโจทก์ยอมรับว่าโทรทัศน์อยู่ที่จำเลย จำเลยยอมได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1369 และ 1372 ที่ว่าบุคคลใดยึดถือทรัพย์สินไว้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นยึดถือเพื่อตน ดังนั้นโจทก์จึงต้องมีหน้าที่นำสืบในประเด็นข้อนี้ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 84 เมื่อโจทก์จำเลยไม่สืบพยานโจทก์จึงต้องเป็นฝ่ายแพ้คดี ศาลต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์ (ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3059-3060/2516)

คำถาม

โจทก์ฟ้องขอแบ่งทรัพย์สินมรดกจากจำเลย จำเลยต่อสู้ว่าเจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกตามฟ้องให้จำเลยแต่ผู้เดียว ต้นฉบับพินัยกรรมที่พิพาทกันมีอยู่ที่จำเลย และจำเลยได้จัดรับรองสำเนาพินัยกรรมนั้นยื่นให้เจ้าพนักงานที่ดินเก็บรักษาไว้ฉบับหนึ่ง โดยจำเลยยื่นไว้เพื่อขอรับมรดก จำเลยยื่นบัญชีระงับพยานเกี่ยวกับพินัยกรรมเพียงว่าสำเนาพินัยกรรมลงวันที่ 22 เมษายน 2517 อยู่ที่เจ้าพนักงานที่ดิน มิได้ระบุอ้างต้นฉบับพินัยกรรมที่มีอยู่ที่จำเลย จำเลยเป็นฝ่ายมีหน้าที่นำสืบก่อน เจ้าพนักงานที่ดินส่งสำเนาพินัยกรรมที่จำเลยเป็นผู้รับรองว่าถูกต้องมายังศาลตามที่จำเลยขอให้ศาลเรียก และจำเลยได้นำพยานบุคคลเข้าสืบว่าเจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลยแต่ผู้เดียวตามสำเนาพินัยกรรมนั้น ครั้นสืบพยานจำเลยเสร็จแล้ว ต่อมาในวันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยส่งต้นฉบับพินัยกรรมต่อศาล โดยมีได้ส่งสำเนาให้โจทก์ โจทก์คัดค้าน ดังนี้ศาลจะรับฟังต้นฉบับพินัยกรรมที่จำเลยส่งต่อศาลเป็นพยานได้หรือไม่ และจะรับฟังสำเนาพินัยกรรมฉบับที่เรียกมาจากเจ้าพนักงานที่ดินหรือรับฟังพยานบุคคลว่าเจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกตามฟ้องให้จำเลยแต่ผู้เดียวได้หรือไม่

คำตอบ

จำเลยมิได้ระบุอ้างต้นฉบับพินัยกรรมที่มีอยู่ที่จำเลย จึงไม่มีสิทธิส่งต้นฉบับพินัยกรรมนั้นต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 88 การที่จำเลยส่งต้นฉบับพินัยกรรมต่อศาลหลังจากสืบพยานจำเลยเสร็จไปแล้ว โจทก์ย่อมไม่มีโอกาสซักค้านต้นฉบับพินัยกรรมนั้น ทั้งจำเลยมิได้ส่งสำเนาแก่โจทก์ด้วย ศาลจะรับฟังพินัยกรรมดังกล่าวเป็นพยานไม่ได้

ส่วนสำเนาพินัยกรรมที่เรียกมาจากเจ้าพนักงานที่ดิน ก็รับฟังไม่ได้เพราะต้นฉบับมีอยู่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93 ทั้งจะรับฟังพยานบุคคลว่ามีการทำพินัยกรรมก็ไม่ได้ เพราะเป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีเอกสารมาแสดงและไม่ใช่วินิจฉัยคดีด้วยเอกสารไม่ได้ จัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 94 (คำพิพากษาฎีกาที่ 2581/2515)

คำถาม

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์กู้เงินจำเลย 2,500 บาท โดยมอบโฉนดที่ดินให้ยืมถือไว้เป็นประกัน ต่อมาโจทก์นำต้นเงินและดอกเบี้ยไปชำระ จำเลยกลับไม่ยอมรับ จึงขอให้ศาลบังคับให้จำเลยรับชำระหนี้คืนโฉนดให้โจทก์ จำเลยให้การว่าหลังจากโจทก์กู้เงินจำเลยแล้ว โจทก์ไปพยานแดงมากู้เงินจำเลยอีก 5,000 บาท โดยโจทก์ทำสัญญาค้ำประกันนายแดง และให้จำเลยยึดโฉนดที่ดินฉบับเดิมเป็นประกันด้วย เมื่อโจทก์ขอชำระหนี้ 2,500 บาท ของโจทก์และขอโฉนดคืน จำเลยจึงไม่ยอม ขอให้ยกฟ้อง ปราบฎว่าในสัญญาค้ำประกันมิได้ระบุว่าโจทก์ได้มอบโฉนดที่ดินให้จำเลยยึดถือเป็นประกันหนึ่งของนายแดง จำเลยจึงนำสืบพยานบุคคลว่ามีการตกลงกันด้วยวาจาเรื่องมอบโฉนดที่ดินให้ยืมถือเป็นประกัน

ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่าพยานบุคคลที่จำเลยนำสืบนั้นรับฟังได้หรือไม่

คำตอบ

แม้สัญญาค้ำประกันที่โจทก์ค้ำประกันนายแดง จะเป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ และอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 แต่ข้อตกลงที่โจทก์ยอมให้จำเลยยึดโฉนดที่ดินไว้จนกว่าจำเลยจะได้รับชำระหนี้จากนายแดงครบถ้วนนั้น เป็นข้อตกลงกันเป็นพิเศษอีกรส่วนหนึ่ง ไม่เกี่ยวกับสัญญาค้ำประกัน และข้อตกลงเช่นนี้ไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงมิใช่กรณีที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดงตามมาตรา 94 จำเลยยอมนำพยานบุคคลมาสืบถึงข้อตกลงนี้ได้ และไม่ถือว่าเป็นการสืบเพิ่มเติมสัญญาค้ำประกัน พยานบุคคลที่จำเลยนำสืบนั้นจึงรับฟังได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 505/2507)

คำถาม

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยตกลงกันทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินราคา 240,000 บาท โจทก์ชำระเงินตามสัญญาแล้ว จำเลยไม่ไปโอนที่ดิน ขอให้บังคับจำเลยโอนที่ดินแก่โจทก์ตามหนังสือสัญญาท้ายฟ้อง จำเลยให้การว่าโจทก์จำเลยทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินราคา 600,000 บาท และมีข้อตกลงว่า โจทก์จะเป็นผู้ออกค่าธรรมเนียมการโอน แต่โจทก์บิดพลิ้วจำเลยจึงไม่ไปโอนที่ดินให้ ขอให้ยกฟ้อง ปรากฏว่าตามหนังสือสัญญาจะซื้อขายที่ดินระบุราคาไว้ว่า 240,000 บาท และมีได้กำหนดข้อตกลงดังกล่าว

ดังนี้ จำเลยจะขอนำสืบพยานบุคคลตามข้อต่อสู้ได้หรือไม่

คำตอบ

สัญญาจะซื้อขายที่ดินระบุราคาซื้อขายไว้ชัดเจนว่าเป็นเงิน 240,000 บาท และมีได้กำหนดเรื่องที่ดินโจทก์ซึ่งเป็นผู้จะต้องเป็นผู้ออกค่าธรรมเนียมการโอน เช่นนี้ จำเลยจะนำพยานบุคคลมาสืบว่าราคาซื้อขายที่ดินเป็นเงิน 600,000 บาท และมีข้อตกลงกันดังกล่าวหาได้ไม่เพราะเป็นการนำสืบพยานบุคคลเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแก้ไขข้อความในเอกสารสัญญาจะซื้อขายและไม่ใช่เป็นกรณีที่จะนำสืบถึงความไม่สมบูรณ์ของเอกสารนั้น ต้องห้ามตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 (คำพิพากษาฎีกาที่ 817/2524, 2955/2532)

คำถาม

คดีอาญาเรื่องหนึ่ง โจทก์ฟ้องว่า จำเลยใช้อาวุธยิงผู้ตายโดยเจตนา ขอให้ลงโทษฐานฆ่าผู้อื่น จำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์นำสืบพยานหลักฐานว่าจำเลยเคยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนว่าได้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายจริง และก่อนเกิดเหตุคดีนี้จำเลยเคยต้องโทษจำคุกฐานฆ่าผู้อื่นมาก่อนแล้ว ตามบันทึกคำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยและทะเบียนประวัติอาชญากรรมส่งที่ศาล จำเลยคัดค้านว่าศาลจะรับฟังพยานหลักฐานเกี่ยวกับคำให้การชั้นสอบสวนไม่ได้ เพราะเป็นพยานบอกเล่า ส่วนพยานหลักฐานเกี่ยวกับการต้องโทษครั้งก่อนของจำเลยนั้นก็ไม่ได้เกี่ยวกับคดีนี้ จึงรับฟังไม่ได้เช่นกัน

เช่นนี้ ข้อคัดค้านของจำเลยฟังขึ้นหรือไม่ เพียงใด

คำตอบ

พยานหลักฐานที่ว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนนั้น แม้จะเป็นพยานบอกเล่า แต่ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟัง เพราะมีลักษณะเป็นคำรับนอกศาลของจำเลย ซึ่งเป็นกรณียกเว้นที่ศาลจะรับฟังยืนยันจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 (2) ตอนท้าย ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 และมาตรา 226 ข้อคัดค้านของจำเลยฟังไม่ขึ้น

สำหรับพยานหลักฐานที่ว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกฐานฆ่าผู้อื่นมาก่อนนั้น แม้จะเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษของศาล จึงรับฟังเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลได้ แต่ก็มีได้เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานฆ่าผู้ตายในคดีนี้หรือไม่ ไม่ใช่พยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ดังนั้น จึงไม่อาจรับฟังเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีนี้ได้ ข้อคัดค้านของจำเลยฟังขึ้น

คำถาม

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งเป็นโจทก์ฟ้องผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้เงินกู้แทนผู้กู้ซึ่งผิดนัดแล้ว พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ตามที่ระบุไว้ในสัญญาและตามที่มิประกาศกระทรวงการคลังอนุญาตให้สถาบันการเงินเรียกได้ จำเลยให้การต่อสู้ว่าโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ข้อสัญญาให้เรียกดอกเบี้ยเกินร้อยละ 18 ต่อปี ต้องห้ามตามกฎหมาย ตกเป็นโมฆะ ในวันนัดชี้สองสถานคู่ความแถลงไม่ตั้งใจสืบพยาน เช่นนี้จำเลยจะต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ย ให้โจทก์ตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่

ถ้าต่อมาเมื่อผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนผู้กู้ไปแล้วได้กลับมาฟ้องไล่เบี้ยคืนจากผู้กู้ จำเลยให้การว่าโจทก์มิใช่ผู้ค้าประกัน ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย โจทก์นำสืบตราสารสัญญาค้าประกันต่อศาล แต่ปรากฏว่าตราสารสัญญาค้านั้นมิได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์ตามประมวลรัษฎากร เช่นนี้ศาลจะรับฟังสัญญาค้านั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีได้หรือไม่

คำตอบ

จำเลยให้การต่อสู้ในเฉพาะเรื่องดอกเบี้ย คดีจึงมีประเด็นข้อพิพาทเพียงข้อเดียวว่าข้อสัญญาให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ต้องห้ามตามกฎหมายตกเป็นโมฆะหรือไม่ ซึ่งการวินิจฉัยประเด็นข้อนี้ย่อมขึ้นอยู่กับว่ามีประกาศกระทรวงการคลังกำหนดเพดานดอกเบี้ยเงินกู้ให้สถาบันการเงินเรียกได้ถึงร้อยละ 18 ต่อปีหรือไม่ ประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวนี้ แม้จะออกโดยมีกฎหมายแม่บทให้อำนาจออกได้ และแม้จะได้ประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้ว แต่ก็มีข้อข้อกฎหมายที่ศาลต้องรู้อเอง ทั้งมิใช่ข้อเท็จจริงที่รู้กันทั่วไปด้วย หากแต่เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้กล่าวอ้างจะต้องนำสืบพิสูจน์ต่อศาล เมื่อโจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างสิทธิตามประกาศกระทรวงการคลังนี้และจำเลยปฏิเสธ โจทก์จึงต้องมีภาระการพิสูจน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 เมื่อโจทก์ไม่นำสืบ คดีจึงฟังไม่ได้ว่ามีประกาศกระทรวงการคลังให้สิทธิโจทก์เรียกดอกเบี้ยเงินกู้เกินร้อยละ 15 ต่อปีได้ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยจึงเป็นโมฆะ จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยตามที่โจทก์ฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 650/2532)

ส่วนการฟ้องไล่เบี้ยของผู้ค้าประกันนั้น มิใช่การฟ้องเพื่อบังคับให้รับผิดชอบตามสัญญาค้าประกันโดยตรง ดังนั้น แม้ตราสารสัญญาค้านั้นจะมีได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายรัษฎากร ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ศาลจึงรับฟังสัญญาค้านั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1628/2531)

คำถาม

โจทก์ฟ้องว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ได้มาโดยบิดาโจทก์ยกให้ โจทก์ครอบครองเป็นเจ้าของ ต่อมาโจทก์ต้องการขายที่ดิน จำเลยได้แย้งว่าเป็นที่ดินของจำเลย ขอให้ศาลพิพากษาว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ ห้ามจำเลยเกี่ยวข้อง จำเลยให้การว่าที่พิพาทเป็นของจำเลยได้มาโดยบิดาจำเลยยกให้ จำเลยครอบครองเป็นเจ้าของตลอดมา โจทก์ไม่เคยเกี่ยวข้อง

วันนัดชี้สองสถาน โจทก์จำเลยรับกันว่าโจทก์จำเลยเป็นบุตรนางแดงแต่ต่างบิดา บิดาของโจทก์จำเลยตายแล้ว โจทก์จำเลยตกลงทำกันว่าถ้านางแดงสาบานที่หน้าหลุมศพบิดาโจทก์จำเลยได้ ว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ จำเลยยอมแพ้ ถ้าสาบานได้ว่าที่พิพาทเป็นของจำเลย โจทก์ยอมแพ้ ทั้งสองฝ่ายไม่สืบพยานขอให้ศาลตัดสินตามคำทำ ปราบฏว่านางแดงสาบานได้ว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ ก่อนวันนัดฟังคำพิพากษาจำเลยยื่นคำร้องต่อศาลว่าโจทก์ตายก่อนวันที่มารดาของโจทก์สาบาน คำสาบานเสียเปล่าใช้ไม่ได้ ขอให้ยกเลิกคำทำและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ในวันเดียวกันนั้นนางแดงมารดาของโจทก์จำเลยยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์ จำเลยไม่ค้าน ศาลอนุญาต ดังนี้ ศาลจะพิพากษาคิดตามคำทำได้หรือไม่

คำตอบ

โจทก์จำเลยตกลงทำกันให้ถือเอาการสาบานของนางแดงพยานคนกลางเพียงปากเดียวเป็นข้อเท็จจริงกัน เมื่อนางแดงได้สาบานต่อหน้าหลุมศพของบิดาโจทก์จำเลยได้ว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ตรงตามคำทำแล้ว เช่นนี้จำเลยต้องเป็นฝ่ายแพ้คดี แม้จะปรากฏภายหลังว่าโจทก์ตายไปก่อนวันที่นางแดงจะสาบาน คำทำก็ยังมีผลผูกพันกันได้ ทั้งนางแดงก็ได้ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์แล้ว ศาลต้องพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีตามคำทำ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 ประกอบด้วยมาตรา 138 (คำพิพากษาฎีกาที่ 982/2506)

คำถาม

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ จำเลยอุทธรณ์และยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับ ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้จำเลยหาประกันสำหรับจำนวนเงินที่จะต้องชำระตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นมาวางศาล และศาลชั้นกำหนดให้จำเลยปฏิบัติภายใน 7 วัน จำเลยทราบคำสั่งแล้ว และก่อนที่จะครบกำหนด จำเลยได้ยื่นคำร้องขอคำเนิ่นคดีในเรื่องหาประกันมาวางตามคำสั่งของศาลอุทธรณ์อย่างคนอนาถา โดยไม่ต้องนำหลักประกันนั้นมาวางตามคำสั่งอ้างว่ายากจนไม่มีพี่น้องช่วยเหลือ ศาลชั้นต้นได้สวนแล้ว ตั้งอนุญาตตามที่จำเลยร้องขอ ดังนี้ คำสั่งของศาลชั้นต้นชอบหรือไม่

คำตอบ

การดำเนินคดีอย่างคนอนาถา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 115 จะมีได้เฉพาะเกี่ยวกับเรื่องค่าธรรมเนียมศาลเท่านั้น โดยเป็นกรณีที่คู่ความอ้างว่ายากจนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ แต่การที่จำเลยจะต้องนำหลักประกันมาวางประกันการชำระหนี้ตามคำพิพากษาดังปัญหานี้ มิใช่เรื่องเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาล จึงไม่มีเหตุตามกฎหมายที่ศาลชั้นต้นจะต้องได้สวนมีคำสั่งอนุญาตตามที่จำเลยร้องขอ คำสั่งของศาลชั้นต้นจึงไม่ชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3156/2527)

คำถาม

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างและทำละเมิดต่อโจทก์ในทางการที่จ้างของบริษัท ไซติ จำกัด จำเลยที่ 2 ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย จำเลยที่ 1 ยื่นคำให้การและฟ้องแย้ง พร้อมกับยื่นคำร้องขอคำวินิจฉัยอย่างคนอนาถาและคำร้องขอเลื่อนการสาบานตัวออกไป 10 วัน โดยอ้างว่ายังไม่สามารถมาศาลเพื่อสาบานตัวได้ ส่วนจำเลยที่ 2 ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การออกไป 10 วัน โดยอ้างว่า คดีมีเหตุสมควรที่จะฟ้องแย้งโจทก์ได้ แต่เนื่องจากกรรมการผู้จัดการของจำเลยที่ 2 ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินต้องเดินทางไปต่างประเทศอย่างกะทันหันเกี่ยวกับธุรกิจสำคัญของจำเลยที่ 2 ทนายความจำเลยที่ 2 มิได้เตรียมเบิกเงินค่าขึ้นศาลไว้ก่อน

ดังนั้นศาลจะส่งคำร้องขอเลื่อนการสาบานตัวของจำเลยที่ 1 และคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การของจำเลยที่ 2 อย่างไร

คำตอบ

กรณีของจำเลยที่ 1 คำฟ้องแย้งเป็นคำฟ้องและตาม ป.วิ.พ. มาตรา 156 วรรคแรกบัญญัติว่าการยื่นคำร้องขอคำวินิจฉัยอย่างคนอนาถา คู่ความจะต้องยื่นพร้อมกับคำฟ้องและสาบานตัว จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาไว้ ซึ่งศาลมีอำนาจที่จะสั่งขยายหรือยื่นได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 23 แต่การที่ศาลจะมีคำสั่งขยายระยะเวลาให้ในกรณีที่ยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลายื่นคำให้การนั้นจะพึงทำได้ต่อเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ เมื่อตามคำร้องขอเลื่อนการสาบานตัวอันเป็นการขยายระยะเวลาของจำเลยที่ 1 กล่าวแต่เพียงว่าจำเลยที่ 1 ไม่สามารถมาศาลเพื่อสาบานตัวได้โดยไม่ได้กล่าวอ้างเหตุที่มาศาลไม่ได้ ทั้งที่จำเลยที่ 1 ย่อมทราบดีว่าเพราะเหตุใดเป็นการกล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอย แสดงว่ามีได้มีพฤติการณ์พิเศษแต่อย่างใด ศาลจึงไม่อาจสั่งอนุญาตให้ได้

(คำพิพากษาฎีกาที่ 3049/2533)

ส่วนกรณีของจำเลยที่ 2 ข้ออ้างตามคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การนั้น ถือว่า เป็นความผิดหรือความบกพร่องของจำเลยที่ 2 เอง มิใช่พฤติการณ์พิเศษอันศาลจะพึงมีคำสั่งขยายระยะเวลาตามมาตรา 23 ให้ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2188/2530)

ดังนั้น ศาลจะต้องสั่งยกคำร้องของจำเลยทั้งสอง

คำถาม

โจทก์ฟ้องและยื่นคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถา ศาลชั้นต้นได้สวนพยานโจทก์ได้ 1 ปากแล้ว โจทก์ขอเลื่อนคดี ศาลชั้นต้นอนุญาต ครั้นถึงวันนัดโจทก์ขอเลื่อนคดีอีก ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตและมีคำสั่งว่าโจทก์ไม่ใช่คนอนาถา ให้ยกคำร้อง รุ่งขึ้นโจทก์ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคำขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาใหม่ เพื่ออนุญาตให้โจทก์นำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าเป็นคนยากจน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกคำร้อง โจทก์ยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นภายในกำหนด โดยในเนื้อหาของอุทธรณ์โจทก์แยกเป็น 2 ข้อ คือ (ก) โจทก์อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดี และให้ยกคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาครั้งแรกประการหนึ่ง และ (ข) โจทก์อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอให้พิจารณาคำขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาใหม่อีกประการหนึ่ง

ดังนี้ ศาลอุทธรณ์จะรับวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองข้อดังกล่าวนี้ได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนการได้สวนคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถา และเห็นว่าพยานโจทก์ที่นำสืบมาแล้วฟังได้ว่าโจทก์ไม่ยากจน ให้ยกคำร้อง โจทก์มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคำขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาใหม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 156 วรรคสี่ หรือจะใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นภายใน 7 วันตามมาตรา 156 วรรคห้า เมื่อโจทก์เลือกใช้สิทธิยื่นคำขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาใหม่เพื่ออนุญาตให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติม โจทก์จึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและให้ยกคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาครั้งแรกอีกทางหนึ่ง ดังนั้นศาลอุทธรณ์ชอบที่จะไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ในข้อ (ก) คำพิพากษาฎีกาที่ 5044-5045/2537)

ส่วนคำสั่งศาลชั้นต้น ที่ให้ยกคำร้องขอให้พิจารณาคำขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาใหม่ เพื่ออนุญาตให้โจทก์นำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าเป็นคนยากจน ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าคำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด คู่ความย่อมอุทธรณ์ต่อไปได้ โจทก์จึงมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนี้ต่อศาลอุทธรณ์ ดังนั้น ศาลอุทธรณ์ชอบที่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ในข้อ (ข) (คำพิพากษาฎีกาที่ 689/2511, 5220/2533)

คำถาม

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกไปจากที่ดิน จำเลยให้การต่อสู้กรรมสิทธิ์ หลังจากที่ดินสืบทายาน โจทก์จำเลยเสร็จแล้ว ก่อนนัดฟังคำพิพากษา ศาลเห็นว่าคดีนี้เป็นคดีมีทุนทรัพย์ จึงมีคำสั่งให้โจทก์เสียค่าขึ้นศาลตามราคาที่ดินพิพาท โจทก์โดยผู้รับมอบอำนาจยื่นคำร้องขอคำวินิจฉัยอย่างคนอนาถา โดยผู้รับมอบอำนาจสาบานแทนตน อ้างว่าเป็นคนยากจน ไม่อาจหาเงินค่าขึ้นศาลมาวางศาลได้ ขอให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา จำเลยยื่นคำคัดค้านว่า โจทก์ยื่นคำร้องขออนาถาเมื่อพ้นเวลาแล้ว ดังนี้ หากท่านเป็นศาลชั้นต้นจะต้องไต่สวนคำร้องขอคำวินิจฉัยอย่างคนอนาถาของโจทก์ หรือมีคำสั่งในเรื่องนี้อย่างไร

คำตอบ

การฟ้องคดีอย่างคนอนาถานั้น เมื่อปรากฏว่าโจทก์ตกเป็นคนยากจน โจทก์ก็จะยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้น ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 156 วรรคแรก ในกรณีเช่นนี้ แม้ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยาน โจทก์จำเลยจนเสร็จแล้ว แต่เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งก่อนนัดฟังคำพิพากษาให้โจทก์เสียค่าขึ้นศาลตามราคาที่ดินพิพาท โจทก์ก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอคำวินิจฉัยอย่างคนอนาถาได้ (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 255/2523)

แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 156 บัญญัติให้ผู้ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถา ยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้อง.....ฯลฯ และสาบานตัวให้คำชี้แจงว่าตนไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาล แสดงให้เห็นว่าการสาบานตัวดังกล่าว ผู้ฟ้องหรือผู้ต่อสู้คดีจะต้องสาบานด้วยตนเอง จะมอบให้บุคคลอื่นสาบานตัวแทนไม่ได้ ในกรณีนี้ โจทก์จะต้องเป็นผู้สาบานตัวด้วยตนเอง ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดีจะสาบานตัวแทนโจทก์ ผู้มอบอำนาจไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2646/2527) (ประชุมใหญ่)

ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาล จะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอคำวินิจฉัยอย่างคนอนาถาของโจทก์โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนคำร้องดังกล่าว

คำถาม

คดีก่อน นายเซยเป็น โจทก์ฟ้องนายโชติเป็นจำเลย ขอให้จับไล่ นายโชติและบริวารออกจาก ตึกแถวพิพาท ศาลพิพากษาคดีถึงที่สุดให้นายเซยชนะคดีตามคำฟ้อง นายเซยยื่นคำร้องว่า นายฉุย เป็นบริวารของนายโชติไม่ยอมออกจากตึกแถวพิพาท ขอให้บังคับให้ออกไป นายฉุยคัดค้านว่านาย ฉุยอยู่ในตึกแถวพิพาทโดยเช่าจากนายแฉ่ง มิใช่บริวารของนายโชติขอให้ยกคำร้อง ศาลชั้นต้นนัด ไล่สวน ในระหว่างนัดไล่สวน นายเซยได้ยื่นฟ้องนายฉุยเป็นคดีนี้อ้างว่า นายเซยเป็นเจ้าของตึกแถว พิพาท นายฉุยเช่าอยู่อาศัยโดยไม่มีอำนาจ ขอให้จับไล่ นายฉุยให้การว่า ตึกแถวพิพาทเป็นของนาย แฉ่งนายฉุยเช่าอยู่โดยเช่าจากนายแฉ่ง และต่อสู้ว่าฟ้องของนายเซยคดีนี้เป็นฟ้องซ้อนกับคดีก่อน พร้อมกับยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นในปัญหาเรื่องฟ้องซ้อน

ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยข้ออ้างตามคำร้องของนายฉุย

คำตอบ

คดีก่อนนายเซยเพียงยื่นคำร้องขอให้บังคับนายฉุยในฐานะเป็นบริวารของนายโชติ หากได้ ฟ้องนายฉุยเป็นจำเลยไม่ ทั้งศาลยังไม่มีคำสั่งชี้ขาดว่านายฉุยเป็นบริวารของนายโชติ แม้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 (1) บัญญัติว่า คำพิพากษาให้จับไล่จำเลยให้ใช้ บังคับตลอดถึงบริวารของจำเลยด้วยก็ตาม การที่นายเซยฟ้องคดีนี้ก็มิใช่เป็นการยื่นคำร้องฟ้องเรื่อง เดียวกันกับคดีก่อน คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 173 วรรคสอง (1) ศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องของนายฉุยและให้ดำเนินคดีต่อไป (คำพิพากษาฎีกาที่ 819/2533)

คำถาม

นายแดงเป็นโจทก์ฟ้องจับไล่ นายดำเป็นจำเลยให้รื้อถอนบ้านพักและให้จำเลยออกไปจากที่ดินของโจทก์ นายดำให้การต่อสู้ว่าที่ดินพิพาทอยู่นอกเขตที่ดินของโจทก์ในวันนัดสืบพยาน โจทก์ซึ่งมีหน้าที่นำสืบก่อนไม่มาศาล จำเลยแถลงขอให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา จำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยานศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโจทก์ซึ่งมีภาระการพิสูจน์ไม่มีพยานมาสืบ จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยปลูกบ้านพักอยู่ในที่ดินของโจทก์ พิพากษายกฟ้องคดีถึงที่สุด ข้อเท็จจริงปรากฏว่านายดำยังคงอาศัยในบ้านพักซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่ดินของนายแดง เช่นนี้ นายแดงจะฟ้องจับไล่ นายดำให้รื้อถอนบ้านพักออกไปจากที่ดินของตนพร้อมกับเรียกค่าเสียหายจากนายดำได้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ

คดีมีประเด็นว่านายดำจำเลยปลูกบ้านพักในเขตที่ดินของนายแดงโจทก์หรือไม่ ซึ่งโจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน แต่ในวันนัดสืบพยานโจทก์ไม่มาศาล ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณาแล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่จำเลยแถลง จำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน ศาลชั้นต้นจึงพิพากษายกฟ้องเพราะโจทก์ซึ่งมีภาระการพิสูจน์ไม่มีพยานมาสืบ จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยปลูกบ้านพักอยู่ในที่ดินของโจทก์ ถือว่าศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีนั้นแล้ว เมื่อคดีถึงที่สุดนายแดงจะกลับมาฟ้องจับไล่ นายดำโดยอ้างว่านายดำปลูกบ้านพักอยู่ในเขตที่ดินของนายแดงอีกไม่ได้ เพราะเป็นการกล่าวอ้างในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148 แม้นายดำจะยังกระทำละเมิดอยู่ตลอดเวลาเป็นการโต้แย้งสิทธิของนายแดงและคดีหลังมีประเด็นใหม่ เรื่องค่าเสียหายซึ่งไม่มีประเด็นในคดีเดิมก็ตาม แต่ประเด็นเรื่องค่าเสียหายนั้นนายแดงควรจะฟ้องเรียกร้องมาในคดีเดิมได้อยู่แล้ว การฟ้องจับไล่และเรียกค่าเสียหายของนายแดงจึงเป็นฟ้องซ้ำ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148 (คำพิพากษาฎีกาที่ 554/2532)